

Comparison of Hardiness, Life Satisfaction and Hope in Female and Male University Students

Rogayeh Najafi Shahgoli

MSc. Student in Clinical Psychology, Medical Sciences Branch, Islamic Azad University, Tabriz, Iran

Nasrin Mozaffar Sani Azar

MSc. in Psychology, University of Tabriz, Tabriz, Iran

Sajjad Almardani Someeh*

Ph.D. in Psychology, Department of Psychology, Payam Noor University, Tabriz, Iran

Extended Abstract

Introduction

University students play a pivotal role in shaping the future and fostering national development. As active members of society's youth, they encounter academic, social, and personal challenges that can significantly impact their mental health. One psychological factor that may enhance hardiness in the face of such challenges is psychological hardiness (Dana et al., 2021).

Kobasa (1979) conceptualized hardiness as a constellation of beliefs about oneself and the world that foster resistance to internal and external pressures. This construct comprises

---

* Corresponding Author: s_a_s139@yahoo.com

© 2025 The Author(s). This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International ([CC BY-NC 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)) License.

DOI: <https://doi.org/10.22034/rip.2025.488353.1069>

Received: 25 Nov 2024 **Revised:** 31 Dec 2024 **Accepted:** 02 Jan 2024 **Published online:** 03 Jan 2024

three components: commitment (versus alienation), control (versus helplessness), and challenge (versus threat). Research findings on gender differences in hardiness are mixed. Studies in India have reported lower hardiness levels among female students compared to males (Puri, 2019), while Goodarzi (2023) similarly found higher hardiness in male students in Iran. In contrast, Rasool (2020) observed greater hardiness among females.

Life satisfaction, another key psychological variable, may also vary according to gender due to differences in experiences and living conditions. Diener et al. (1985) defined life satisfaction as a cognitive–evaluative judgment of one’s life against personal standards. Findings in this area are inconsistent. Bartram (2022), analyzing data from adults across 38 European countries, found no significant gender differences. However, Kayonda et al. (2023) and Golabi et al. (2022) reported higher life satisfaction among women, whereas Roshanaei and Ghalaei (2020) found higher levels among male students.

Hope, as a motivational and future-oriented construct, also plays a vital role in students’ psychological well-being. Snyder (2002) defined hope as a dynamic cognitive–motivational force involving the generation of pathways toward goals and the agency to pursue them. Evidence regarding gender differences in hope is similarly inconclusive. Khedmat bin Khedmat-Bin Dana & Rajabi (2023) and Sengupta and Karmakar (2021) reported higher hope levels among male students, while Bador (2014) found greater hope among female Swedish students.

Given these contradictory findings, examining gender differences in psychological hardiness, life satisfaction, and hope among students is warranted. Such investigation may provide deeper insight into the psychosocial resources of male and female students and inform targeted interventions aimed at promoting mental health and academic hardiness in higher education contexts.

Method

The study population comprised students of the University of Tabriz (Tabriz, Iran) during the 2023–2024 academic year. Using a cluster random sampling approach, six faculties were randomly selected, followed by the random selection of one academic department from each faculty and two classes from each department. From the students in these classes, 25 female and 25 male participants were chosen, exceeding the minimum recommended sample size of 15 per group for causal–comparative research to enhance validity. Data were collected through voluntary, anonymous, self-administered questionnaires distributed in the selected classes. Prior to completion, participants received instructions on how to respond. Inclusion criteria consisted of regular class attendance and willingness to participate, whereas exclusion criteria involved lack of cooperation or refusal to complete the questionnaires. Ethical procedures included obtaining informed consent, safeguarding participants’ privacy, and ensuring the confidentiality. Research instruments included the Kobasa’s Hardiness Questionnaire (HQ), the Satisfaction with Life Scale (SWLS), and the Snyder Hope Scale (SHS), all of which are standardized and widely used in psychological research.

Results

A total of 25 female and 25 male undergraduate students participated in the study. The mean (SD) age was 21.84 (3.04) years for females, and 22.63 (3.32) years for males. Participants were recruited from the faculties of agriculture, architecture, engineering, theology, and psychology, and all were single. Descriptive statistics indicated that the mean hardiness scores were 39.80 for females and 65.12 for males. For life satisfaction, female students had a mean score of 17.20, while male students averaged 28.00. In contrast, mean hope scores were higher among females (30.88) compared to males (20.56). Preliminary assumption testing for multivariate analysis of variance (MANOVA) indicated normal distribution of variables ($P > 0.05$), homogeneity of variances and covariances ($P > 0.05$), and moderate, significant correlations among dependent variables ($P < 0.01$). Box's M test was no significant ($P = 0.57$), supporting the use of parametric tests. MANOVA results revealed a significant multivariate effect of gender on the combined dependent variables (Wilks' $\Lambda = .121$, $F(3,46) = 111.89$, $P < 0.001$), indicating group differences in at least one variable. Follow-up univariate analyses showed significant gender differences in hardiness ($F = 110.00$, $P < 0.001$) and life satisfaction ($F = 77.41$, $P < 0.001$), both higher among males. Conversely, hope scores were significantly higher among females ($F = 75.82$, $P < 0.001$).

Discussion and Conclusion

This study examined gender differences in psychological hardiness, life satisfaction, and hope among university students. The first finding indicated that male students demonstrated higher hardiness scores than female students, consistent with Puri (2019) and Goodarzi (2023), but contradicting Rasool (2020), who reported higher hardiness among females. Discrepancies may stem from cultural and social contexts, methodological variations, sample characteristics, and differing emphases on specific dimensions of hardiness. In many traditional societies, boys are socialized to exhibit dominance, independence, and hardiness when facing stress, fostering traits such as control, commitment, and challenge. Conversely, girls may more often rely on social support and empathy as coping strategies, which, while beneficial, may also increase vulnerability to stress (Jianping et al., 2023).

The second finding revealed that life satisfaction was significantly higher among male students. This result corresponds with Roshanaei and Qalaei (2020) but differs from Kayonda et al. (2023) and Golabi et al. (2014). Variations across studies may reflect sociocultural differences that influence how men and women evaluate life quality. In some contexts, women face heightened societal expectations, multiple role responsibilities, and perceived limitations, which may reduce life satisfaction. Men, by contrast, often encounter fewer structural barriers and greater autonomy, potentially enhancing their subjective well-being (Erickson & Strimling, 2023).

The third finding indicated that female students scored higher in hope compared to males, consistent with Bador (2014) but inconsistent with Khedmat bin Dana et al. (2023) and Sengupta and Karmakar (2021). Such differences may be attributed to variations in cultural norms, socioeconomic conditions, and the sources from which hope is derived. Women often benefit from strong interpersonal networks and supportive family and friendship ties, which enhance

relational self-esteem and act as external sources of hope. Men, in contrast, tend to rely more on internal sources such as personal achievements, which may exert less influence on hope levels. Furthermore, in collectivist societies, where interdependence is valued, women may be more inclined than men to draw hope from social relationships, bolstered by higher emotional hardiness (Dargan et al., 2021).

This study was limited to University of Tabriz students in the 2023–2024 academic year, restricting generalizability. Data reflected a single time point, without examining longitudinal trends. Analyses focused solely on gender, omitting potential influences such as socioeconomic, cultural, and social factors, and the statistical methods used may not capture more complex psychological dimensions. Given the observed gender differences, universities are encouraged to implement targeted interventions addressing each group's needs, including training in hardiness, stress management, and hope enhancement. Future longitudinal research should explore underlying cultural, social, and psychological determinants and assess changes in these traits over time.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: Informed consent was obtained from all participants after providing necessary explanations. Throughout the research process, all legal and ethical standards were upheld, and participants were assured of confidentiality.

Funding: This research is a personal study without financial support.

Authors' contribution: All parts of the research and preparation of the article were shared equally between the authors.

Conflict of interest: The authors declare no conflicts of interest.

Acknowledgements: The authors express their sincere gratitude to everyone who supported and contributed to this research.

Keywords: hardiness, hope, life satisfaction.

Citation: Najafi Shahgoli, R., Mozaffar Sani Azar, N., & Almardani someeh, S. (2025). Comparison of Hardiness, Life Satisfaction and Hope in Female and Male University Students. *Recent Innovations in Psychology*, 2(3), 91-103. <https://doi.org/10.22034/rip.2025.488353.1069>.

مقایسه سخت رویی، رضایت از زندگی و امیدواری در دانشجویان دختر و پسر

دانشجوی کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، واحد علوم پزشکی، دانشگاه آزاد اسلامی، تبریز، ایران

رقیه نجفی شاهگلی

کارشناسی ارشد روان‌شناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

نسرین مظفرثانی آذر

دکتری روان‌شناسی، گروه روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تبریز، ایران

سجاد علمردانی صومعه *

چکیده

پژوهش حاضر با هدف مقایسه سرسختی روان‌شناختی، رضایت از زندگی و امیدواری در دانشجویان دختر و پسر انجام شد. طرح پژوهش از نوع علی مقایسه ای بود. تعداد ۵۰ نفر از دانشجویان دانشگاه تبریز (۲۵ دختر و ۲۵ پسر) در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ به روش خوشه‌ای انتخاب شدند. گردآوری داده‌ها با پرسشنامه سرسختی کوباسا (HQ)، مقیاس رضایت از زندگی (SWLS) و مقیاس امید اسنایدر (SHS) انجام شد. تحلیل واریانس چندمتغیره نشان داد که دانشجویان پسر در سرسختی روان‌شناختی و رضایت از زندگی نمرات بالاتری نسبت به دانشجویان دختر کسب کردند، در حالی که امیدواری در دانشجویان دختر بیشتر از پسران بود ($P < 0/05$). این یافته‌ها بر تأثیر تفاوت‌های جنسیتی بر ویژگی‌های روان‌شناختی تأکید می‌کند و اهمیت بررسی عوامل فرهنگی و اجتماعی در تبیین این تفاوت‌ها را مورد تأکید قرار می‌دهد. پیشنهاد می‌شود که تحقیقات آتی با استفاده از نمونه‌های بزرگ‌تر و متنوع‌تر انجام شود تا درک بهتری از این متغیرها و تأثیرات طولی آن‌ها حاصل گردد.

کلیدواژه‌ها: امیدواری، رضایت از زندگی، سرسختی روان‌شناختی

استناد: نجفی شاهگلی، رقیه، مظفرثانی آذر، نسرین، و علمردانی صومعه، سجاد. (۱۴۰۴). مقایسه سخت رویی،

رضایت از زندگی و امیدواری در دانشجویان دختر و پسر. *نوآوری‌های اخیر در روان‌شناسی*، ۲(۳)، ۹۱-۱۰۳.

<https://doi.org/10.22034/rip.2025.488353.1069>

مقدمه

به‌عنوان نسلی جوان و پویا، دانشجویان نقش اساسی در پیشبرد آینده و توسعه کشور دارند. آنان با چالش‌ها و مشکلاتی در مسیر تحصیلی روبرو می‌شوند که به طور مستقیم بر سلامت روان آن‌ها تأثیر می‌گذارد. یکی از عواملی که می‌تواند دانشجویان را در برابر مواجهه اثربخش با چالش‌های اجتماعی، آموزشی و روانی آماده‌تر کند، سرسختی روان‌شناختی^۱ است (دانا و همکاران، ۲۰۲۱).

سرسختی روان‌شناختی یکی از صفات شخصیتی است که نقش مؤثری در کاهش اثرات استرس دارد. اصطلاح سرسختی در زمینه‌های مختلف از جمله روان‌شناسی، پزشکی و علوم اجتماعی به کار رفته و به بررسی تأثیر شرایط نامساعد بر افراد یا سازمان‌ها و توانایی آن‌ها برای ادامه عملکرد طبیعی اشاره دارد (گریگورنکو و نایدونوا، ۲۰۲۳). کوباسا (۱۹۷۹) سرسختی را به‌عنوان ترکیبی از باورها درباره خود و دنیا تعریف کرده که افراد را در مقابل فشارهای درونی و بیرونی مقاوم می‌سازد. از این منظر سرسختی روان‌شناختی دارای سه مؤلفه اساسی تعهد (در برابر بیزاری)، کنترل (در برابر ناتوانی) و مبارزه‌طلبی (در مقابل تهدید) است. افراد سرسخت، متعهد به دستیابی به اهداف خود بوده و در مقابل مشکلات، خود را حفظ می‌کنند. آن‌ها معتقدند که می‌توانند حتی در شرایط دشوار، زندگی را پیش‌بینی و کنترل کنند و قادر به اتخاذ تصمیمات مناسب برای مقابله با استرس‌های زندگی هستند (پوتارد و همکاران، ۲۰۱۸). به نظر می‌رسد در خصوص تفاوت‌های جنسیتی در سرسختی روان‌شناختی تناقضاتی وجود دارد. پوری (۲۰۱۹) نشان دادند که سرسختی در دانشجویان دختر هندی به طور قابل توجهی کمتر از پسران است. گودرزی (۱۴۰۲) نیز در پژوهشی نشان داد که سرسختی در دانشجویان دختر کمتر از پسران است. اما رسول (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای بر روی دانشجویان دختر و پسر هندی نشان داد که دختران نسبت به پسران سرسختی بیشتری دارند. به نظر می‌رسد رضایت از زندگی دانشجویان نیز می‌تواند از تفاوت‌های جنسیتی تأثیر پذیرفته و بر تجربیات و شرایط زندگی دانشجویان اثرگذار باشد. داینر و همکاران (۱۹۸۵) رضایت از زندگی را به‌عنوان فرایند شناختی و ارزیابانه تعریف کرده‌اند که در آن فرد با مراجعه به یک استاندارد شخصی، ادراک کلی از زندگی خود را شکل می‌دهد. در مطالعات مربوط به رضایت از زندگی، دو نظریه کلی مورد بحث قرار گرفته است؛ نظریه «پایین به بالا» و «بالا به پایین» (داینر و همکاران، ۱۹۹۳). در نظریه «پایین به بالا»، رضایت زندگی به مجموعه‌ای از ابعاد اطلاق می‌شود و پاسخ‌های افراد به سوالات مختلف مرتبط با زندگی را دربر گرفته و پیچیدگی این رضایت را بررسی می‌کند. در حالی که نظریه «بالا به پایین» بر این باور است که رضایت از زندگی نتیجه ویژگی‌های شخصیتی و دیگر ویژگی‌های پایدار است و رابطه این ویژگی‌ها با رضایت از زندگی بررسی می‌شود (مالواسو و کنگ، ۲۰۲۲). از جمله متغیرهای کنترلی در این بررسی‌ها، ویژگی‌هایی مانند جنسیت است. پژوهشی که بر روی افراد بزرگسال در ۳۸ کشور اروپایی انجام شد، نشان داد که تفاوت معناداری بین رضایت از زندگی زنان و مردان وجود ندارد (بارترام، ۲۰۲۲). از طرفی نتایج پژوهش کایوندا و همکاران (۲۰۲۳)، که بر روی افراد بالغ از ۱۰۲ کشور جهان بین سال‌های ۱۹۸۱ تا ۲۰۲۰ انجام شد، نشان داد که زنان نسبت به مردان سطح بالاتری از رضایت از زندگی را گزارش کرده‌اند. گلابی و همکاران (۱۴۰۱) نشان دادند که رضایت از زندگی در زنان بیشتر از مردان است. در مقابل روشنایی و قلابی (۱۳۹۹) نشان دادند که رضایت از زندگی در دانشجویان پسر بیشتر از دختران است.

امیدواری دارای تأثیرات مهمی در مواجهه با سختی‌هاست و عنصری کلیدی در برنامه‌ریزی به شمار می‌رود (مارسی، ۲۰۲۰). امیدواری به رشد افراد در طول زندگی کمک می‌کند (مردانی‌فر و همکاران، ۱۳۹۸). امیدواری

1. psychological hardiness

نقش مهمی در ادراک فرد از توانایی گسترش راهبردها برای رسیدن به اهداف دارد و همچنین انگیزه او را تا رسیدن به هدف حفظ می‌کند (اسنایدر و همکاران، ۲۰۰۳). اسنایدر (۲۰۰۲) امیدواری را به عنوان نیروی پویا و قابل ادراک در خودیابی و ایجاد مسیرهای جدید برای دستیابی به اهداف و حرکت فرد در جهت پیشرفت تعریف می‌کند. هماهنگی امیدواری با منابع موجود در محیط فردی جوانان، مانند خانواده و محیط‌های تحصیلی به وجود تعاملات مثبت فرد و محیط منجر می‌شود و آنان را به سمت سلامت، رشد و تأثیرگذاری موثر هدایت می‌کند (باورز و باورز، ۲۰۲۳). به نظر می‌رسد در این زمینه هم تفاوت‌های جنسیتی وجود داشته باشد. پژوهش خدمت بین دانا و رجبی (۱۴۰۲) بر روی دانشجویان نشان داد که میانگین امیدواری پسران به صورت معناداری بیشتر از دختران است. سنگوپتا و کارماکار (۲۰۲۱) نیز در پژوهشی نشان دادند که سطح امیدواری در میان پسران بیشتر از دختران است. در مقابل پژوهش بادور (۲۰۱۴) بر روی دانشجویان سوئدی نشان داد که دختران نسبت به پسران از امیدواری بیشتری برخوردارند.

در مجموع به نظر می‌رسد که توسعه و پیشرفت جوامع به سرسختی و تعهد جوانان بستگی داشته باشد. پیشینه نظری نشان می‌دهد که میزان سرسختی، رضایت از زندگی و امیدواری دانشجویان می‌تواند نشانه‌ای از توانایی و انگیزه آن‌ها برای دستیابی به اهداف شخصی و جمعی باشد و جنسیت می‌تواند در این زمینه نقش داشته باشد. اما یافته‌های متناقض در ارتباط این متغیرها با جنسیت وجود دارد. از این رو، مقایسه دو گروه می‌تواند به درک بهتر تفاوت‌های فردی و اجتماعی منجر شود. این مقایسه اطلاعاتی مفید برای سیاست‌گذاران آموزشی و مشاوران فراهم می‌کند تا با تکیه بر آن، برنامه‌هایی هدفمند برای تقویت توانمندی‌ها و بهبود وضعیت روان‌شناختی دانشجویان دختر و پسر طراحی کنند. بنابراین پژوهش حاضر با هدف مقایسه سرسختی روان‌شناختی، رضایت از زندگی و امیدواری دانشجویان دختر و پسر انجام شد.

روش

پژوهش حاضر از نظر روش گردآوری داده‌ها از نوع علی مقایسه‌ای و جامعه آماری شامل دانشجویان دانشگاه تبریز در سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲ بود. با هدف افزایش اعتبار، ۲۵ نفر از دانشجویان دختر و ۲۵ نفر از دانشجویان پسر با استفاده از روش تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند. به این ترتیب که ابتدا شش دانشکده به صورت تصادفی انتخاب شدند. در ادامه از هر دانشکده یک گروه آموزشی و از هر گروه آموزشی تعداد دو کلاس به شیوه تصادفی انتخاب شدند. سپس پرسشنامه‌ها به صورت تصادفی در کلاس‌های منتخب توزیع شد و از دانشجویان خواسته شد که به صورت داوطلبانه و ناشناس به پرسش‌ها پاسخ دهند. معیارهای ورود شامل عدم ابتلا به اختلالات روان‌پزشکی و یا دریافت روان‌درمانی در سه ماهه اخیر (بنا به اظهار شخصی) و تمایل به مشارکت در پژوهش بود. معیار خروج نیز عدم تکمیل بیش از ۱۰ درصد عبارت‌های پرسشنامه‌ها بود. قبل از تکمیل پرسشنامه‌ها، توضیحات لازم در مورد نحوه تکمیل آن‌ها ارائه شد. ملاحظات اخلاقی تحقیق شامل کسب رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان، احترام به حریم خصوصی و حفظ محرمانگی اطلاعات شخصی آنان نیز رعایت شد. گردآوری داده‌ها با ابزارهای ذیل صورت گرفت:

پرسشنامه سرسختی کوباسا^۱ (HQ): این پرسشنامه توسط کوباسا و همکاران (۱۹۸۵) تدوین شده و دارای ۲۰ عبارت است که در طیف چهار درجه‌ای از هرگز (۱) تا اغلب اوقات (۴) نمره گذاری می‌شوند. نمرات بالاتر بیانگر

1. Kobasa's Hardiness Questionnaire (HQ)

سرسختی بالاتر است. مدی و کوشاپا (۱۹۹۴) روایی و پایایی مطلوبی برای این پرسشنامه گزارش کردند. این آزمون دارای روایی سازه مناسبی است. رضایی گزگی و همکاران (۲۰۱۹) پایایی این پرسشنامه را از ۰/۶۶ تا ۰/۸۴ گزارش کردند. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به دست آمد.

مقیاس رضایت از زندگی^۱ (SWLS): این مقیاس توسط داینر و همکاران (۱۹۸۵) تدوین شده و دارای ۵ عبارت است. پاسخگویی به عبارت‌ها در طیف لیکرت هفت درجه‌ای از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۷) انجام می‌شود. ساختار یک عاملی در مطالعه اصلی به تأیید رسید و آلفای کرونباخ از ۰/۷۹ تا ۰/۸۹ به دست آمد. اید و داینر (۲۰۰۴) نیز ضرایب آلفای کرونباخ را بین ۰/۹۰ تا ۰/۹۶ گزارش دادند. در جامعه دانشجویان خصوصیات روانسنجی این مقیاس در حد مناسب گزارش شده است (شیخی و همکاران، ۱۳۹۰). در پژوهش حاضر، ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۵ به دست آمد.

مقیاس امید اسنایدر^۲ (SHS): این مقیاس توسط اسنایدر (۲۰۰۲) تدوین شده و دارای ۱۲ عبارت است که در طیف لیکرت پنج درجه‌ای از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) نمره‌گذاری می‌شوند. نمره بالاتر در این مقیاس به معنای امیدواری بیشتر است. اسنایدر و همکاران (۱۹۹۱) همبستگی امیدواری با مقیاس افسردگی بک را برابر با $r = -0.44$ گزارش کردند. کرمانی و همکاران (۱۳۹۰) روایی عاملی مطلوبی را برای این مقیاس به دست آوردند. آنان آلفای کرونباخ ۰/۸۶ و ضریب بازآزمایی ۰/۸۱ را گزارش کردند. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۶ بود.

در تجزیه و تحلیل داده‌ها از تحلیل واریانس چندمتغیره استفاده شد. تحلیل‌ها با نرم افزار SPSS نسخه ۲۶ انجام شد.

یافته‌ها

توصیف جمعیت شناختی نشان داد که میانگین و انحراف معیار سنی در دانشجویان دختر به ترتیب ۲۱/۸۱ و ۳/۰۴ و برای دانشجویان پسر به ترتیب ۲۲/۶۳ و ۲/۳۲ بود. تمامی دانشجویان در دوره کارشناسی مشغول به تحصیل بوده و همگی مجرد بودند. شاخص‌های توصیفی متغیرها به تفکیک جنسیت در جدول ۱ آورده شده است.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار متغیرهای وابسته به تفکیک گروه‌ها

متغیر	دختر		پسر	
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار
سرسختی روان‌شناختی	۳۹/۸۰	۸/۹۷	۶۵/۱۲	۸/۰۶
رضایت از زندگی	۱۷/۲۰	۴/۶۷	۲۸/۰۰	۳/۹۷
امیدواری	۳۰/۸۸	۳/۵۹	۲۰/۵۶	۴/۷۰

جدول ۱ نشان می‌دهد که میانگین سرسختی روان‌شناختی و رضایت از زندگی در دانشجویان پسر بیشتر از دانشجویان دختر است. اما در امیدواری دختران میانگین بالاتری داشتند.

در ادامه ابتدا به بررسی مفروضات تحلیل واریانس چندمتغیره پرداخته شد. توزیع متغیرها به تفکیک گروه‌ها نرمال بود ($P > 0.05$)، آزمون لوین نیز نشان داد که همگنی واریانس‌ها محقق شده است ($P > 0.05$). آزمون ام‌باکس نیز نشان دهنده تحقق مفروضه همگنی ماتریس واریانس و کوواریانس بود ($P > 0.05$). در نهایت نیز آزمون بارتلت

1. the Satisfaction with Life Scale (SWLS)

2. the Snyder Hope Scale (SHS)

نشان داد که میان متغیرهای وابسته همبستگی متوسط و معناداری وجود دارد ($P < 0/05$). لامبدا ویلکز نیز نشان داد که در حداقل یکی از متغیرهای وابسته در دو گروه تفاوت معناداری وجود دارد ($F=111/89, P < 0/001$ ، Wilks' Lambda = 0/121). نتایج تحلیل تک متغیره در جدول ۲ آورده شده است.

جدول ۲. تحلیل واریانس چند متغیره بررسی تفاوت‌های جنسیتی در متغیرهای پژوهشی

متغیرها	میانگین مجزورات	F	سطح معناداری	مجزوراتی سهمی
سرسختی روان‌شناختی	۸۰۱۳/۷۸	۱۱۰/۰۰	۰/۰۰۱	۰/۷۰
رضایت از زندگی	۱۴۵۸/۰۰	۷۷/۴۱	۰/۰۰۱	۰/۶۲
امیدواری	۱۳۳۱/۲۸	۷۵/۸۲	۰/۰۰۱	۰/۶۱

جدول ۲ نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین دو گروه در سرسختی روان‌شناختی، رضایت از زندگی و امیدواری وجود دارد ($P < 0/001$). اندازه اثر جنسیت در ایجاد تفاوت‌های بین گروهی نیز به ترتیب ۰/۷۰، ۰/۶۲ و ۰/۶۱ بود.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف مقایسه سرسختی روان‌شناختی، رضایت از زندگی و امیدواری در دانشجویان دختر و پسر انجام شد. یافته‌ها نشان داد که سرسختی روان‌شناختی در دانشجویان پسر، بیشتر از دانشجویان دختر است. این یافته با پژوهش پوری (۲۰۱۹) و گودرزی (۱۴۰۲) همسو و با یافته‌های پژوهش رسول (۲۰۲۰) ناهمسو است. تفاوت در یافته‌های پژوهش‌های مرتبط با سرسختی روان‌شناختی می‌تواند ناشی از عوامل فرهنگی و اجتماعی، تفاوت در روش‌شناسی، ویژگی‌های نمونه و شرایط زمانی باشد. سرسختی روان‌شناختی تأثیرات قابل توجهی بر عملکرد، سلامت و خلق‌وخوی افراد در موقعیت‌های استرس‌زا دارد (اورال و کاراکورت، ۲۰۲۲). افراد سخت‌رو توانایی بالایی در کنترل، تعهد و چالش‌جویی دارند و به تغییرات و چالش‌ها به‌عنوان بخش‌های طبیعی زندگی نگاه می‌کنند. آن‌ها به‌طور کلی زندگی را جالب و ارزشمند می‌بینند و تجربیات استرس‌زا را به‌عنوان جنبه‌های عادی زندگی ارزیابی می‌کنند (بارتون، ۲۰۲۴). سرسختی در پسران نسبت به دختران به‌طور عمیق با عوامل اجتماعی و فرهنگی مرتبط است که انتظارات خاص جامعه از هر جنس را شکل می‌دهند. در جوامع سنتی، از پسران معمولاً انتظار می‌رود که در مواجهه با چالش‌ها و استرس‌ها با تسلط و استقلال عمل کنند. این انتظارات اجتماعی باعث می‌شود که پسران بیشتر از ویژگی‌های سرسختی مانند کنترل، تعهد و چالش‌جویی استفاده کنند تا با مشکلات استرس‌زا مقابله نمایند. در مقابل، دختران به‌طور معمول به دنبال حمایت اجتماعی و همدلی برای مقابله با مشکلات هستند که این رفتار می‌تواند موجب تشدید تأثیرات منفی استرس بر آن‌ها شود (جیان پینگ و همکاران، ۲۰۲۳).

سایر یافته‌های پژوهش نشان داد که رضایت از زندگی در دانشجویان پسر بیشتر از دانشجویان دختر است. این یافته با پژوهش‌های روشنائی و قلابی (۱۳۹۹) همسو و با یافته‌های گلابی و همکاران (۱۴۰۱) ناهمسو است. دلیل ناهمسوایی این یافته‌ها ممکن است به تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی برگردد. در برخی خرده فرهنگ‌ها، دختران ممکن است به دلیل انتظارات اجتماعی بیشتر و فشار برای انجام مسئولیت‌های متعدد، احساس محدودیت کنند و با ترس از شکست مواجه شوند. در مقابل، پسران اغلب با فرصت‌های بیشتر و فشار کمتری برای موفقیت‌های فردی روبه‌رو باشند. این تفاوت‌ها می‌تواند باعث شود که پسران تجربه رضایت بیشتری از زندگی داشته باشند. این عوامل

اجتماعی و فرهنگی می‌تواند بر نحوه ارزیابی افراد از کیفیت زندگی‌شان تأثیر داشته باشند (اریکسون و استریمینگ، ۲۰۲۳).

دیگر یافته‌های پژوهش نشان داد که امیدواری در دانشجویان دختر بیشتر از دانشجویان پسر است. این یافته با پژوهش بادور (۲۰۱۵) همسو و با یافته‌های خدمت بین دانا و همکار (۱۴۰۲) و سنگویتا و کارماکار (۲۰۲۱) ناهمسو است. این ناهمسوئی ممکن است به تفاوت‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی جوامع مورد مطالعه مرتبط باشد. در برخی فرهنگ‌ها، نقش‌ها و انتظارات اجتماعی از زنان و مردان ممکن است موجب تفاوت در میزان امیدواری آنها شود. علاوه بر این، امیدواری به‌عنوان ویژگی روان‌شناختی مثبت و آینده‌نگر، نقش مهمی در تطبیق و سازگاری افراد دارد (گایگر و همکاران، ۲۰۲۳). در این میان تفاوت‌های جنسیتی در میزان امیدواری به عوامل مختلفی مانند خودارزشی ارتباطی و روابط اجتماعی نیز برمی‌گردد. دختران به دلیل داشتن روابط حمایتی قوی‌تری با خانواده و دوستان، از امیدواری بیشتری برخوردارند. این روابط علاوه بر تقویت خودارزشی، به عنوان منابع بیرونی امیدواری عمل می‌کنند. در حالی که پسران بیشتر به منابع داخلی مثل دستاوردهای فردی تکیه می‌کنند، که تأثیر کمتری بر امیدواری دارند. همچنین، در جوامعی که ارزش‌های جمع‌گرایانه و وابستگی را ترویج می‌دهند، دختران بیشتر از پسران به روابط اجتماعی برای تقویت امیدواری خود متکی هستند. این عوامل، به همراه تاب‌آوری عاطفی بالاتر دختران، دلیل اصلی تفاوت امیدواری در دختران و پسران است (دارگان و همکاران، ۲۰۲۱).

در مجموع پژوهش حاضر نشان داد که در سرسختی روان‌شناختی، رضایت از زندگی و امیدواری بین دانشجویان دختر و پسر تفاوت وجود دارد و سرسختی روان‌شناختی و رضایت از زندگی در پسران بیشتر از دختران است، در حالی که امیدواری در دختران بالاتر از پسران است. اما پژوهش حاضر از آن جهت که تنها در میان دانشجویان دانشگاه تبریز انجام شد با محدودیت مواجه بود. همچنین تنها تفاوت‌های جنسیتی مورد بررسی قرار گرفت و سایر عوامل تأثیرگذار مانند وضعیت اجتماعی، فرهنگی یا اقتصادی نادیده گرفته شد. این امر ممکن است باعث محدود شدن تعمیم نتایج به سایر دانشگاه‌ها یا گروه‌های جمعیتی است. پیشنهاد می‌شود دانشگاه‌ها برنامه‌های مداخله‌ای هدفمند برای تقویت سرسختی روان‌شناختی، رضایت از زندگی و امیدواری در هر دو گروه جنسیتی طراحی کنند. این برنامه‌ها باید نیازهای خاص هر گروه را در نظر بگیرند. پیشنهاد می‌شود که مطالعات آتی به شناسایی و تحلیل عوامل فرهنگی، اجتماعی و روان‌شناختی که موجب این تفاوت‌ها می‌شوند، بپردازند.

ملاحظات اخلاقی

موازین اخلاقی در این پژوهش رعایت شده و به شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد که اطلاعات آنان به صورت محرمانه نگهداری می‌شود.

حمایت مالی و سپاسگزاری

این پژوهش بدون دریافت حمایت مالی انجام شد. نویسندگان از تمامی دانشجویان شرکت‌کننده در پژوهش تشکر و قدردانی می‌کنند.

تعارض منافع

در این مقاله هیچ‌گونه تعارض منافی وجود ندارد.

منابع

- خدمت بین دانا، سیده روژان، و رجیبی، یگانه. (۱۴۰۲). بررسی رابطه تحمل ناکامی و امید به زندگی در دانشجویان دختر و پسر دانشگاه آزاد واحد رشت. چهارمین همایش ملی آسیب شناسی روانی، اردبیل. URL: <https://civilica.com/doc/1954843/>
- روشنائی، محمدرضا، و قلابی، بهروز. (۱۳۹۹). مقایسه رضایت از زندگی و تاب آوری در بین دانشجویان دختر و پسر دانشگاه فرهنگیان استان مرکزی. دومین کنگره تازه یافته‌ها در حوزه خانواده، بهداشت روان، اختلالات، پیشگیری و آموزش. URL: <https://civilica.com/doc/1038092/>
- شیخی، منصوره، هومن، حیدرعلی، احدی، حسن، و سپاه منصور، مژگان. (۱۳۹۰). مشخصه های روان سنجی مقیاس رضایت از زندگی. اندیشه و رفتار در روانشناسی بالینی (اندیشه و رفتار)، ۱۵(۱۹)، ۲۶-۱۵. URL: <https://www.magiran.com/p863690>
- کرمانی، زهرا، خداپناهی، مهرداد، و حیدری، محمد. (۱۳۹۰). ویژگی‌های روان سنجی مقیاس امید اسنایدنر. مجله روان شناسی کاربردی، ۵(۳)، ۲۳-۷. URL: <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.20084331.1390.5.4.7.8>
- گلایبی، فاطمه، کوهی، کمال، و حاجی محمدی، فاطمه. (۱۴۰۱). مطالعه تعیین کننده‌های اجتماعی رضایت از زندگی در بین شهروندان. علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد، ۱۹(۳)، ۱۳۵-۱۰۳. URL: <https://doi.org/10.22067/social.2023.78270.1218>
- گودرزی، سارا. (۱۴۰۲). مقایسه مکانیزم‌های دفاعی، سرسختی روان شناختی و سازگاری اجتماعی دانشجویان دختر و پسر. مطالعات پژوهشی در روانشناسی آینده، ۱(۱)، ۵۹-۷۰. URL: <https://journalhi.com/psy/article/view/11?articlesBySameAuthorPage=3>
- مردانی فر، فهیمه، ظهیری‌نیا، مصطفی، و رستگار، یاسر. (۱۳۹۸). سرمایه اجتماعی و امید به آینده در میان دانشجویان (مطالعه دانشگاه‌های شهر بندرعباس). مدیریت سرمایه اجتماعی، ۶(۱)، ۸۵-۱۰۴. URL: <https://doi.org/10.22059/jscm.2019.256221.1587>

References

- Bador, N. (2014). *The relationship between hope and self-esteem: A study in positive psychology* (Master's thesis). University of Västerås, Department of Individual and Society. Supervisors: Linda Lundin & Anna-Christina Blomkvist. Examiner: Josefa Vega. URL: <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:787912>
- Bartone, P. T. (2024). Hardiness, leadership style and gender as predictors of leader performance in military academy cadets. *Scandinavian Journal of Psychology*, 65(2), 223-230. <https://doi.org/10.1111/sjop.12969>
- Bartram, D. (2022). The 'gender life-satisfaction/depression paradox' is an artefact of inappropriate control variables. *Social Indicators Research*, 164(3), 1061-1072. <https://doi.org/10.1007/s11205-022-02986-7>
- Bowers, R. M., & Bowers, E. P. (2023). A literature review on the role of hope in promoting positive youth development across non-WEIRD contexts. *Children*, 10(2), 346. <https://doi.org/10.3390/children10020346>
- Dana, A., Ranjbari, S., Salehian, M. H., & Shayan Matin, P. (2021). Effects of Cognitive-Behavioral Therapy on Mental Health of High-School Students during COVID-19 Pandemic. *International Journal of School Health*, 8(4), 201-208. <https://doi.org/10.30476/intjsh.2021.92100.1165>
- Dargan, S., MacDonald, K. B., & Schermer, J. A. (2021). Exploring locus-of-hope: Relational tendencies, self-esteem, attachment, and gender. *Behavioral Sciences*, 11(9), 120. <https://doi.org/10.3390/bs11090120>
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Grifn, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_13
- Diener, E., Sandvik, E., Seidlitz, L., & Diener, M. (1993). The relationship between income and subjective well-being: Relative or absolute?. *Social indicators research*, 28(3), 195-223. <https://doi.org/10.1007/BF01079018>
- Eid, M., & Diener, E. (2004). Global judgments of subjective well-being: Situational variability and long-term stability. *Social indicators research*, 65(3), 245-277. <https://doi.org/10.1023/B:SOCI.0000003801.89195.bc>
- Eriksson, K., & Strimling, P. (2023). Gender differences in competitiveness and fear of failure help explain why girls have lower life satisfaction than boys in gender-equal countries. *Frontiers in Psychology*, 14, Article 1131837. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1131837>

- Geiger, N., Dwyer, T., & Swim, J. K. (2023). Hopium or empowering hope? A meta-analysis of hope and climate engagement. *Frontiers in Psychology*, *14*, 1139427. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1139427>
- Golabi, F., Koochi, K., & Hajimohammadi, F. (2022). Exploring Social Determinants of Life Satisfaction among Citizens. *Ferdowsi University of Mashhad Journal of Social Sciences*, *19*(3), 135-103 (In Persian). <https://doi.org/10.22067/social.2023.78270.1218>
- Gooderzi, S. (2023). Comparison of defense mechanisms, psychological toughness and social adjustment of male and female students. *Scientific Journal of Research Studies in Future Psychology*, *1*(1), 59-70 (In Persian). URL: <https://journalhi.com/psy/article/view/11?articlesBySameAuthorPage=3>
- Grygorenko, Z., & Naydonova, G. (2023). The concept of resilience: history of formation and approaches to definition. *Public Administration and Law Review*, *(2)*, 76-88. <https://doi.org/10.36690/2674-5216-2023-2-76-8>.
- Jianping, G., Zhihui, Z., Roslan, S., Zaremohzzabieh, Z., Burhanuddin, N. A. N., & Geok, S. K. (2023). Improving hardiness among university students: A meta-analysis of intervention studies. *Frontiers in Psychology*, *13*, 994453. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.994453>
- Kayonda, H. N., Kandala, N.-B., Ilenda, F. B., & Mupolo, P. K. (2023). Are men's happiness and life satisfaction linked to why men die earlier than women? A panel study from 1981 to 2020 in 102 countries. *Journal of Happiness and Health*, *3*(1), 14-33. <https://doi.org/10.47602/johah.v3i1.33>.
- Kermani, Z., Khodapanahi, M., & Heidari, M. (). Psychometric properties of the Snyder Hope Scale. *Applied Psychology*, *5*(3), 7-23(In Persian). URL: <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.20084331.1390.5.4.7.8>
- Khedmat-Bin Dana, SR., & Rajabi, Y. (2023). *Examining the Relationship between Frustration Tolerance and Life Expectancy among Male and Female Students of Islamic Azad University, Rasht Branch*. The Fourth National Conference on Psychopathology, Ardabil. URL: <https://civilica.com/doc/1954843/>
- Kobasa, S. C. (1979). Stressful life events, personality, and health: An inquiry into hardiness. *Journal of Personality and Social Psychology*, *37*(1), 1-11. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.37.1.1>
- Kobasa, S. C. O., Maddi, S. R., Puccetti, M. C., & Zola, M. A. (1985). Effectiveness of hardiness, exercise and social support as resources against illness. *Journal of psychosomatic research*, *29*(5), 525-533. [https://doi.org/10.1016/0022-3999\(85\)90086-8](https://doi.org/10.1016/0022-3999(85)90086-8)
- Maddi, S. R., & Khoshaba, D. M. (1994). Hardiness and mental health. *Journal of personality Assessment*, *63*(2), 265-274. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa6302_6
- Malvaso, A., & Kang, W. (2022). The relationship between areas of life satisfaction, personality, and overall life satisfaction: An integrated account. *Frontiers in psychology*, *13*, 894610. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.894610>
- Mardanifar, F., Zahirinia, M., & Rastegar, Y. (2019). Social Capital and Hope for the Future among Students (Study of Bandar Abbas Universities). *Social Capital Management*, *6*(1), 85-104 (In Persian). <https://doi.org/10.22059/jscm.2019.256221.1587>
- Marsay, G. (2020). A hope-based future orientation intervention to arrest adversity. *South African Journal of Education*, *40*(1), 1-10. <https://doi.org/10.15700/saje.v40n1a1559>.
- Oral, M., & Karakurt, N. (2022). The impact of psychological hardiness on intolerance of uncertainty in university students during the COVID-19 pandemic. *Journal of Community Psychology*, *50*(8), 3574-3589. <https://doi.org/10.1002/jcop.22856>
- Potard, C., Madamet, A., Huart, I., El Hage, W., & Courtois, R. (2018). Relationships between hardiness, exposure to traumatic events and PTSD symptoms among French police officers. *European Journal of Trauma & Dissociation*, *2*(4), 165-171. <https://doi.org/10.1016/j.ejtd.2017.10.007>
- Puri, P. (2019). Psychological Hardiness: A Comparative Study of Males and Females. *International Journal of Indian Psychology*, *7*(3), 165-171. <https://doi.org/10.25215/0703.037>
- Rasool, R. (2020). Psychological hardiness among undergraduate students. *International Journal of Social Relevance & Concern*, *8*(10), 15-18. <https://doi.org/10.26821/IJSRC.8.10.2020.8905>
- Rezaei Gazki, P., Delavar, A., & Samavi, A. (2019). Does academic commitment affect the learners' progress through academic buoyancy? A structural equation model. *Iranian Evolutionary Educational Psychology Journal*, *1*(3), 196-203. <http://dx.doi.org/10.29252/ieepj.1.3.196>
- Roshanaei, M., & Qalaei, B. (2020). A Comparison of Life Satisfaction and Resilience among Male and Female Students at Farhangian University in Markazi Province. The Second Congress on New Findings in Family, Mental Health, Disorders, Prevention, and Education (In Persian). URL: <https://civilica.com/doc/1038092/>

- Sengupta, S., & Karmakar, R. (2021). A comparative study on hope between adolescent male and female. *International Journal of Indian Psychology*, 9(3), 881-894. URL: <https://ijip.in/wp-content/uploads/2021/08/18.01.082.0210903.pdf>
- Sheikhi, Mansoureh., Houman, Heidar Ali., Ahadi, Hasan., & Sepah Mansour, Mozhgan. (2011). Psychometric Properties of Satisfaction with Life Scale, *Thought and Behavior in Clinical Psychology*, 5(19), 15-26 (In Persian). URL: <https://www.magiran.com/p863690>
- Snyder, C. R. (2002). Hope theory: Rainbows in the mind. *Psychological Inquiry*, 13(4), 249-275. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1304_01
- Snyder, C. R., Harris, C., Anderson, J. R., Holleran, S. A., Irving, L. M., Sigmon, S. T., & et al. (1991). The will and the ways: development and validation of an individual-differences measure of hope. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(4), 570. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.4.570>
- Snyder, C. R., Lopze, S. J., Shorey, H. S., Rand, K. L., & Feldman, D. B. (2003). Hope theory, measurement and application to school psychology, *School Psychology Quarterly*, 18(2), 122-139. <https://doi.org/10.1521/scpq.18.2.122.21854>